

תחילה המפטם את השמן, והסך בו, ורק אחר כך את המפטם את
הקטורת, שהוא ענין אחר. **לֹא הָא קָא מְשַׁמְע לָן** – האם לא באה
המשנה להשמיענו דבר זה, דמה קמרת יש בה **לֹא בְּפִנֵי עֲצָמוֹ**,
החלוק מהלאו של שמן המשחה, ותייבום עליה **כִּרְתָּה בְּפִנֵי עֲצָמוֹ**,
אף המפטם את שֶׁמֶן המשחה וְכָךְ בו, נמי – גם כן דינו כן, דכִּינּוּ
דבכל אחד ממעשיו יש **לֹא בְּפִנֵי עֲצָמוֹ**, תייבום עליו חטאת **בְּפִנֵי**
עֲצָמָהּ, ואף שנאמר כרת אחד על שני המעשים, כמבואר לעיל.
מנסה הגמרא לדחות ראייה זו: **וְכִי תִימָא** – ואם תרצה לומר שאין זה
הטעם שכתב התנא למפטם את הקטורת ביניהם, אלא הטעם הוא
כיון דקָא **כְּעֵי לְמִיתָנָא פִּיטוּמִין בְּהַרְדֵי הַרְדֵי** – שרצה התנא לשנות
בסמיכות את שני האיסורים של 'פיטום', בשמן המשחה ובקטורת,
ואחר כך לנקוט את איסור הסיכה, אם כן יתנהו **אִיפּוּד** – היה לתנא
לשנותם בהיפך, ובסדר זה, **הַמְּפַטֵּם אֶת הַקְּטוֹרֶת, וְהַמְּפַטֵּם אֶת**
הַשֶּׁמֶן, וְהִסְכָּה שֶׁמֶן הַמְּשַׁחָה, ואז היו שני הפיטומים סמוכים, וגם
איסור הסיכה משמן המשחה היה סמוך לאיסור הכנתו, **אִמְאֵי פְּלִיגְיָה**
לְשֶׁמֶן – ומדוע חילק התנא את שני האיסורים שבשמן המשחה,
וכתב ביניהם את איסור הכנת הקטורת, **לֹא הָא קָא מְשַׁמְע לָן** – כדאי
דבר זה בא התנא להשמיענו, דיש חילוק **חֲטָאוֹת בְּיַנְיָהּ**, שיש לחייב
עליהם שתי חטאות כיון שנאמר בהם שני לאוים, **שֶׁמֶע מִיָּנָה**.
שנינו במשנה: שלשים ושש כריתות וכו', **הָבָא עַל הַזְּכוּר, וְעַל**
הַבְּהֵמָה, והאשה המביאה את הבהמה עליה.
מקשה הגמרא: הרי התבאר לעיל (ב) שהמנין של חיובי הכריתות
במשנתנו בא ללמוד שאם עשה את כולם בהעלם אחד, חייב שלשים
וארבע קרבנות חטאת, ואם כן יש לברר, **תָּנָא זֶה שֶׁל מִשְׁנֵינוּ, בְּמֵאֵי**
קָא חֲשִׁיב – במי הוא מונה ומחשב שיש שלשים וארבע עבירות
המחייבות קרבן, באנשים או בנשים, והרי ממה נפשך קשה, **אִי בְּנִבְרִי**
– אם הוא מונה את החיובים השייכים באנשים, דל – יש להוריד
מהמנין את **הָאִשָּׁה הַנִּרְבַּעַת**, והיינו האשה המביאה את הבהמה
עליה, **וּבְצִרְאָה לָהּ תְּרֵא** – ואם כן יפחת קרבן אחד ממנינו. **וְאִי בְּנִשִּׁי**
קַחְשִׁיב – אם הוא מונה את מנין הכריתות בנשים, דל מִיָּנָהוּן – יש
להוריד מהמנין את **הָבָא עַל הַזְּכוּר וְעַל הַבְּהֵמָה**, שהן עבירות
השייכות רק באיש, **וּבְצִרְאָה לָהּ תְּרֵא** – ויפחתו שני חיובי קרבן
מהמנין של משנתנו. מתרצת הגמרא: **אִמְר רַבִּי יוֹחָנָן, לְעוֹלָם תִּנָּא**
בְּבִרְי קַחְשִׁיב – התנא במשנתנו מונה חיובי כרת השייכים באנשים,
וְהַנִּי חֲשִׁיב – וכך יש לשנות במשנה, **הָבָא עַל הַזְּכוּר, וְהַבְּהֵמָה וְזָכוּר**
עָלָיו, ואין לגרוס 'אשה המביאה הבהמה עליה', ומשנתנו כרְבִי
יִשְׁמַעְאֵל הִיא, דְּאִמְר, הָבָא עַל הַזְּכוּר מְבִיאָה אֶת הַזְּכוּר עָלָיו בְּהַעֲלֵם
אֹתוֹ, תִּיבִי שְׁתִּיב, כיון שלומדים כל איסור מפסוק אחר, ואין זו
נחשבת עבירה אחת.
מקשה הגמרא: כיצד ניתן לומר משנתנו סוברת כרבי ישמעאל,
וְהָא מְדַקְלָנָהּ מִגְּדָרָה בְּפִיפִיהּ – בסוף המשנה, **וּמִזְמִינָהּ לָהּ** – ואנו
מעמידים דין זה כפשיטת רבי עקיבא, וכמו שביאר בהלן (ג), שרבי
עקיבא הוא הסובר ש'מגדרף' זה המברך את השם, והמשנה נשנתה
בשיטתו, אם כן הרישא נמי כרבי עקיבא היא, ולא כרבי ישמעאל.
מנסה הגמרא לתרץ: **וְכִי תִימָא** – ואם תרצה לומר שבאמת משנתנו
כרבי עקיבא היא, וכמו שמוכח ממגדף, **וּבְרִישָׁא סָבַר לָהּ בְּרַבִּי**
יִשְׁמַעְאֵל, שהבא על הזכר ומביא זכר עליו חייב שנים. דוחה הגמרא:
והרי אין לומר כן, דהאמר רבי אבהו, **הָבָא עַל הַזְּכוּר וְהַבְּהֵמָה וְזָכוּר**
עָלָיו, לְרַבִּי יִשְׁמַעְאֵל דְּמִפְּיָהּ לִיהָ מִתְּרַתֵּי קְרָא – שלומד שני
איסורים אלו משני פסוקים שונים, את חיובו של הבא על הזכר הוא
לומד מהפסוק **וְאֵת זָכָר לֹא תִשְׁכַּב מִשְׁכַּבֵּי אִשָּׁה** (ויקרא יח כב), ואת
החיוב של המביא זכר עליו הוא לומד מ'ולא יהיה קרוב מִבְּנֵי
יִשְׂרָאֵל' (דברים כג יח), אם כן העושה את שניהם בהעלם אחד חייב
שְׁתֵּימֵי, ואילו לרבי עקיבא, העושה את שניהם אינו חייב אֶלָּא אֶחָד,
דְּמִתְד קְרָא נְפִיק לִיהָ – שהרי הוא לומד את שני האיסורים מאותו
פסוק, שנאמר **אֵת זָכָר לֹא תִשְׁכַּב מִשְׁכַּבֵּי אִשָּׁה**, וזו אזהרה לבא על
הזכר, קְרִי בִּיהָ – ויש לקרוא את הפסוק גם כאילו נאמר בו **לֹא**
תִּשְׁכַּבֵּי, והיינו שלא יביא את הזכר עליו, וכיון ששני האיסורים
נלמדים מפסוק אחד, אם כן העושה את שניהם בהעלם אחד חייב

ללמד על אֶחָדוֹ, שְׁהִיא גַם בַּת אָבוֹי וגם בַּת אִמִּי, שהרי בפסוק
נאמר איסור באחותו מאביו לבד ובאחותו מאמו לבד, ולא התפרש
איסור על אחותו שהיא גם מאביו וגם מאמו, ויש צורך ללמוד זאת
מדרשה, וזוהו באה התורה לומר – ללמדנו, שְׁאִין עוֹנְשִׁין מִן הַדִּין –
מקל וחומר, ואין לומר שאחר שחיבה התורה על אחותו מאביו ועל
אחותו מאמו, כל שכן שיתחייב על אחותו שהיא גם מאביו וגם
מאמו, אלא יש צורך בריבוי מיוחד של 'ערוֹת אֶחָדוֹ גְּלָהּ' ללמד
שחייב אף על אחותו מאביו ומאמו.
מבארת הגמרא את דעת רבי יצחק: **וְרַבִּי יִצְחָק, שְׁלומד מפסוק זה**
חִילוק חֲטָאוֹת לְאֶחָדוֹ שֶׁהִיא גַם אֶחָת אָבוֹי וגם אֶחָת אִמִּי, אינו
צריך פסוק זה כדי ללמוד ממנו עונש באחותו שהיא גם מאביו וגם
מאמו, כיון דְּכַרְבִּי, עוֹנְשִׁין מִן הַדִּין, ויש ללמוד אחות זו בקל וחומר,
שאם חיבה התורה על אחותו מאביו או מאמו, כל שכן שיתחייב על
אחותו מאביו ומאמו. ביאר נוסף בדעת רבי יצחק: **וְאִיִּצְעִית אִימָא,**
שרבי יצחק אינו צריך פסוק זה ללמוד ממנו עונש באחותו שהיא בת
אביו ובת אמו, כיון דְּלִילָף – שהוא לומד עוֹנֵשׁ מֵאֶחָדָהּ, כלומר,
כשם שהזהירה עליה התורה, כך ענשה עליה בכרת.
הגמרא מביאה דין נוסף בחילוק חטאות: **אִמְר רַבִּי אֶלְעָזָר, אִמְר רַבִּי**
הוֹשַׁעְיָא, כָּל מְקוֹם שֶׁאֵתָהּ מוֹצֵא שְׁנֵי לְאוּיִן – שני דברים שכתבה
עליהם התורה שני לאוין נפרדים, **כִּרְתָּה אֶחָד** – אף שכללה את
שניהם בחיוב כרת אחד, יש (חלק חטאות) [חילוק חטאות] בְּיַנְיָהּ,
שאם עבר על שניהם בהעלם אחד, חייב שתיים. ואף שחיוב קרבן הוא
במקום שיש כרת, ונאמר על שניהם כרת אחד, מכל מקום כיון
שחילקה אותם התורה לשני לאוין, הרי זה כאילו נכתב כרת בכל
אחד ואחד, לחיובו בקרבן בפני עצמו. **וּמֵאֵי הִיא** – ומדי הדוגמא
לכלל זה, **מְפַטֵּם וְכָךְ** – המכין את שמן המשחה, והסך אותו על גופו,
שנאמר בהם שני לאוין חלוקים, דְּכִתִּיב (שמות ל לב) **עַל בֶּשֶׂר אֲדָם**
לֹא יִסַּף וּבְמִתְבּוֹנָתוֹ וְגו' לא תעשו כְּמֵהוּ, אך נאמר על שניהם **כִּרְתָּה**
אֶחָד, דְּכִתִּיב בפסוק שאחריו, 'אִישׁ אֲשֶׁר יִרְקַח כְּמוֹהוּ וְאֲשֶׁר יִתֵּן
מִמֶּנּוּ עַל זָר וְנִכְרַת מֵעַמּוֹ'.
מקשה הגמרא: **וְכִי מֵאֶחָד דְּלְאוּיִן מוֹחֲלִיקִים** – כיון שכל הלאוין של
איסורי עריות חלוקים, וכתבה התורה אזהרה על כל איסור ואיסור,
ורק בחיוב כרת כללה התורה את כולם יחד, **כִּרְתָּה וְאֶחָדוֹ דְּכִתִּב**
רַחֲמֵנָא לָמָּה לִּי – מדוע הוצרכה התורה לכתוב כרת באחותו כדי
ללמד על אחותו שהיא גם אחות אביו ואחות אמו, שחייב עליה
שלש חטאות, כמבואר לעיל (ב), והרי כיון שיש בה לאוין חלוקים, אף
אם לא היתה התורה כותבת בה בפירוש כרת, היינו יודעים שהבא
עליה חייב שלש חטאות, וכמו במפטם וסך משמן המשחה.
מתרצת הגמרא: **לְרַבִּי יִצְחָק, כִּרְאִית לִיהָ** – כפי שביארנו לדבריו
(לעיל ב), שבא הפסוק ללמוד שבכל חיובי כריתות יש רק עונש כרת,
ולא עונש של מלקות. ולרַבִּינָן, והסוברים שיש עונש מלקות אף בחיובי
כריתות, מִיִּפְעֵיָא לָהּ – נצרך הפסוק לומר שְׁאִין עוֹנְשִׁין מִן הַדִּין,
ומשום כך אף שכתבה חלוקים, נצרכה עונש כרת באחותו מאביו ובאחותו
מאמו, והוצרכה ללמד גם שיש עונש כרת באחותו, כלומר אחותו
מאביו ומאמו, ומכאן יש ללמוד גם למקומות אחרים, שאין עונשים
מכח קל וחומר. (לרבי יצחק מִפְּיָהּ לִיהָ לְחִיב עַל אֶחָדוֹ שְׁהִיא
אֶחָת אָבוֹי וְשִׁהִיא אֶחָת אִמִּי וְרַבִּינָן דְּנִפְקָא לְהוּן מִן אֶחָדוֹ
דְּרִישָׁא וְרַבִּי יִצְחָק סָבַר אֶחָדוֹ דְּרִישָׁא אוֹרְחִיהָ דְּקָרָא הִיא וּמִפְּיָהּ
לְחִלְק מֵאֶחָדוֹ דְּפִיפִיהָ דְּקָרָא לְחִלְק עַל אֶחָדוֹ שְׁהִיא אֶחָת אָבוֹי
וְשִׁהִיא אֶחָת אִמִּי).
הגמרא מסייעת משנתנו לכלל זה של רבי הושעיא: **אִמְר רַב נַחֲמָן**
בְּרִי יִצְחָק, אִף אֲנִי נְמִי תִנְיָנָא – אף אנו שנינו במשנה דין זה, שאם
נכתבו שני לאוין אף שלא נאמר אלא כרת אחד, חייב על כל אחד
ואחד, שהרי שנינו, **הַמְּפַטֵּם אֶת הַשֶּׁמֶן** – המכין כדוגמת שמן
המשחה, **וְהַמְּפַטֵּם אֶת הַקְּטוֹרֶת** – המכין קטורת לפי הסממנים
שאמרה תורה, שלא לשם הקטרתה במקדש, **וְהִסְכָּה שֶׁמֶן הַמְּשַׁחָה**,
חייבים במידת כרת ובשוגג קרבן. ולכאורה קשה, לָמָּה לִי דְּתַנָּא –
מדוע שנתה המשנה את **הַמְּפַטֵּם אֶת הַקְּטוֹרֶת בְּמִיִּצְעָא** – באמצע,
בין המפטם את שמן המשחה לבין הסך ממנו, והרי היה לה לנקוט

קרבן אחד, ולא יתכן שמשנתנינו נשנתה בדעת רבי עקיבא, שהרי
 התנא מנה את מנין הכריתות כדי ללמד שאם עשה את כולם בהעלם
 אחד חייב קרבן על כל חטא וחטא.
 מתרצת הגמרא: אלא באמת הדין שאם של משנתנינו כרבי ישמעאל
 היא, שהבא על הזכר ומביא זכר עליו חייב שתיים, ובמגדף כבר לה
 כרבי עקיבא, שמברך את השם חייב, כמבואר להלן ^(ט).
 מקשה הגמרא: אי הכי, שמשנתנינו סוברת כרבי ישמעאל, ניתני נמי
 – היה לתנא לשנות גם תפא על הפהמה והביא פהמה עליו, שיש בזה
 לכאורה שני חיובי קרבן, שהרי איסורם נלמד משני פסוקים, הבא על
 הבהמה נלמד מהפסוק וּבְכָל בְּהֵמָה לֹא תִתֵּן שִׁכְבְּתָךְ לְטַמְאָהּ בָּהּ
 (ויקרא יז ט), ואילו המביא בהמה עליו נלמד מ'לֹא יִהְיֶה קִדְשׁ', ואילו
 במשנה הובא רק חטא של הבא על הבהמה. מתרצת הגמרא: הֵא
 – הרי' אמר אפ"ל, הבא על הפהמה והביא פהמה עליו, אף לרבי
 ישמעאל אינו חייב אלא אחת. והטעם לכך, דכי כתיב קרא – שפסוק
 זה, של 'לא יהיה קדש', האוסר מעשה זנות, פגברי פתיב – בביאת בני
 אדם נאמר הפסוק, ולא בביאת בהמה, שהרי בבהמה לא שייכת זנות.
 מביאה הגמרא תירוץ נוסף על הקושי הראשונה, האם מדובר
 במשנה באנשים או בנשים: רבי אלעזר משמיה – משמו' דרב אמר,
 לעולם התנא של משנתנו מנה לחיובי הכריתות באנשים, ואין
 לשנות את הגירסא במשנה, ואכן 'אשה המביאה הבהמה עליה'
 אינה שייכת לעיקר המנין של המשנה, אלא תנא תני – שנה התנא
 שלשים ושלש הפאות, שיש בהם חיוב חטאת, והוסיף ותני עוד
 שלש פרייתות אף שאינם מוסיפים עוד חיובי חטאת, ובכללם אשה
 המביאה עליה בהמה, רק כדי לסימניהו בפרייתות – להשלים את
 מנין הכריתות שבתורה, שהם שלשים ושוש, ואף שאין בכלום קרבן.
 מסייעת הגמרא לתירוץ זה: דקתני ביפא של המשנה, שפסח
 ומילה הן חיובי הכריתות שבמצות עשה, ויש להקשות, פסח ומילה
 אמאי קתני להו – מדוע שנאם התנא, ואיתימא לאיתויי קרבן
 עליהו – ואם תאמר שזוהו כדי לכוללם בכלל אלו שיש חיוב קרבן
 על שגגתם, מי מיייתי – וכי הם מביאים קרבן, והתנא בברייתא,
 הוקשה כל התורה פולה לעבודת פוכבים, דכתיב (במדבר טו כט-ל)
 'ותרה אחת יהיה לכם לעושה בשגגתה, והנפש אשר תעשה ביד
 רמה מן האזרח ומן הגר את ה' הוא מגדף, פי דבר ה' בזה ואת מצותו
 הפר הקרת תפרת הנפש ההוא עונה בה', ופסוק זה עוסק בעובד
 עבודת כוכבים, ויש לדרוש, מה עבודת פוכבים שיהיה התורה
 לנהוג ב'שב ואל תעשה', כלומר לא לעבוד עבודת כוכבים, וחיבה
 כרת על זדונה וקרבן על שגגתה, אף כל ציווי שהוא בשב ואל
 תעשה שיש בודונו כרת יש על שגגתו חיוב קרבן, ואילו פסח ומילה
 שהם ציוויים שאמרה התורה 'קום ועשה', והאדם נמנע מלעשותם,
 אין בהם קרבן, ואם כן יקשה, אם כוונת התנא להביא רק את מנין
 חיובי הקרבנות, לשם מה מנה גם את פסח ומילה, אלא לאו שמע
 מניה – ודאי מוכח מכאן, דתנא שלשים ושלש הפאות, שהם על
 מאן דעברי – אותם שעוברים עבירות אלו בשוגג שבהם יש חיוב
 קרבן, והדר תנא – והוסיף ושנה גם שלש פרייתות, שהם אשה
 המביאה את הבהמה עליה, ופסח ומילה, לסימניהו לכריתות –
 לסיים ולהביא את כל שלשים ושוש חיובי כריתות, ובאופן שעברו על
 עבירות אלו במזיד, שחלל את מניה – אכן מוכח מכאן דבר זה.
 שנינו במשנה: 'התחיל את השבת', שאף הוא בכלל חיובי כריתות.
 הגמרא מבררת מדוע החשיב התנא את חילול שבת כחיוב אחד.
 מקשה הגמרא: אמרי – אמרו בני הישיבה קושיא זו, הרי מלאכות
 שבת, ארבעים חסר אחת הוויין – הם, ומדוע מחשיב התנא את
 'המחלל את השבת' כחיוב אחד. מתרצת הגמרא: אמר רבי יוחנן,
 תנא – שנה התנא במשנתנינו, שגגת שבת וזדון מלאכות – אופן
 שהיה האדם שוגג בכך שלא ידע ששבת היום, אך ידע שמלאכות
 אלו אסורות בשבת, דלא מחייב אלא קרא – שבאופן כזה אינו חייב
 אלא קרבן אחד על כל המלאכות שעשה. דתנא – שהרי שנינו כן
 בברייתא, נאמר בפסוק לגבי חיוב קרבן (ויקרא יז ט) 'נפש פי תחטא
 בשגגה מפל מצות ה' אשר לא תעשינה ועשה מאחת מהנה', ומכך
 שלא נכתב 'אחת מהנה' אלא 'מאחת', יש לדרוש שיש 'הנה' – כמה
 עבירות, שלענין קרבן היא 'אחת' – שחיובים על כל העבירות קרבן

אחד, והיינו באופן של שגגת שבת וזדון מלאכות, שכיון שנעלמה
 ממנו רק ידיעה אחת, ששבת היום, אף שמחמת כן עבר על הרבה
 מלאכות, אינו חייב אלא חטאת אחת.
 מקשה הגמרא: ומדוע באמת שנה התנא אופן זה, שאין בו אלא קרבן
 אחד, וניתני וזון שגגת מלאכות – ומדוע לא שנה אופן שידע
 ששבת היום, אך שגג בכך שלא ידע שמלאכות אלו אסורות, דאם
 עשה את כל המלאכות בשבת, מחייב ארבעים חסר אחת. ומבאר
 הגמרא היכן מצאנו דין זה, דתנא בברייתא, נאמר בפסוק (שם) 'ועשה
 מאחת מהנה', ומכך שלא נאמר 'אחת מהנה' יש לדרוש, שפעמים
 שחייב חטאת אחת על פולין – על כמה עבירות, ונדרש הפסוק
 ש'מהנה', מעבירות הרבה, חייב 'אחת'. ופעמים שחייב קרבן על כל
 אחת ואחת, ונדרש הפסוק ש'מאחת', מעבירה אחת, חייב 'הנה',
 חטאות הרבה. (דתנא) ומבאר הברייתא, אחת שהיא הנה –
 האופן שעל עבירה אחת חייב כמה חטאות, היינו בודון שבת ושגגת
 מלאכות – שידע ששבת היום אך לא ידע שמלאכות אלו אסורות,
 שעל כל מלאכה ומלאכה שגג בידיעתה, חייב חטאת בפני עצמה.
 ואם כן מדוע לא שנה התנא אופן זה במשנתנינו, ויהיו בזה שלשים
 ותשע חיובים משום שבת, ולא רק אחד.
 מתרצת הגמרא: תנא זה של משנתנינו, שגגת שבת וזדון מלאכות
 עדיפא ליה – עדיף לו לשנות אופן זה, שהיה שוגג בידיעת השבת
 ומזיד בעשיית המלאכות, שאינו חייב אלא חטאת אחת, וכדי
 להשמיענו דאף שהזיד במלאכות, מחטאת מיהא לא מיפטר – מכל
 מקום אינו נפטר מלהביא חטאת אחת, כיון ששגג בידיעה ששבת היום.
 הגמרא מסייעת לכך שמשנתנינו עוסקת בשגגת שבת וזדון מלאכות.
 אומרת הגמרא: וכן אתה מוצא נמי עבודת פוכבים המוזכרת
 במשנתנינו, דקתני במשנה אופן של שגגת עבודת פוכבים וזדון
 עבודות – שידע שעבודת אלו אסורות להיעשות לשם עבודה זרה,
 אך לא ידע שזו עבודה זרה האסורה, שהרי אם היה מדובר בודון
 עבודת כוכבים ושגגת עבודות, היה חייב על כל אחת מארבעת
 העבודות האסורות וזיבוח, הקטרה, ניסוך, השתחואה, כיון שבכל
 עבודה נעלם ממנו דבר אחר, ומכך שמתנה המשנה את עבודת
 כוכבים כחטא אחד, שמביאים עליו קרבן אחד, מוכח שהיא עוסקת
 באופן זה של שגגת עבודת כוכבים וזדון עבודות, ואף לגבי חילול
 שבת דיבר התנא בשגגת שבת וזדון מלאכות.
 הגמרא מבררת אופן זה של שגגת עבודת כוכבים. מבררת הגמרא:
 שגגת עבודת פוכבים היכי דמי – כיצד יתכן שיהא האדם שוגג
 בידיעה שזכר זה הוא עבודה זרה, אילימא – אם נאמר שמדובר
 באופן דעמדי כבית עבודת פוכבים, וסכר בית הכנסת היא,
 והשתתתה, הרי באופן כזה לא עבר כל איסור ואין עליו חיוב קרבן
 כלל, שהרי כוונת לבו היא להשתחוות לשמים – לשם ה'. ואלא אם
 תאמר שמדובר באופן דתנא אנדרטא – שראה צורת אדם העשויה
 לכבוד, כצורת המלכים וכדומה, וסגיד לה – והשתחוה לה, והרי גם
 באופן זה לא ניתן לבאר את המשנה, דממה נפשך, אי מדובר באופן
 דקבליה עליה כאלוה – שקיבל על עצמו את אותה אנדרטא כאלוה,
 הרי זו עבודת כוכבים גמורה, ופר סקילה הוא – חייב הוא מיתה
 בסקילה. ואי דלא קבליה כאלוה, אלא השתחוה לה דרך כבוד, לאו
 מדי הוא – אין בכך כלום, כיון שאין זו עבודה זרה אלא אנדרטא
 בלבד, וגם לא התכוין לעבודה, ואינו חייב קרבן.
 מבאר הגמרא: אלא, מדובר במשנה באופן שעבד עבודה זרה
 מאהבה ומיראה – מחמת אהבתו לאדם מסוים, שרצה שישתחוה
 לעבודה זרה, וכדי לעשות לו קורת רוח השתחוה לעבודה זרה, או
 מיראת אדם, שפחד שיענישונו אם לא ישתחוה, ושגג בזה, שחשב
 שבאופן כזה מותר לעבוד עבודה זרה, אך הזיד במלאכות, שידע
 שמלאכות אלו אסורות להיעשות לכבוד עבודה זרה.
 מקשה הגמרא על ביאור זה: הניחא – תירוץ זה נח ומוכן לדברי
 אפ"ל, דאמר שהעובד מאהבה או מיראה חייב חטאת, כיון שסוף סוף
 השתחוה לעבודה זרה ועבר איסור. אלא לרבא, דאמר שהוא פטור,
 דכיון שלא קיבלה כאלוה אין איסור כלל, מאי איכא למימר – כיצד
 יש לבאר את המשנה, באיזה אופן יתכן שיהא אדם שוגג בעבודת
 כוכבים.

1 התנא רק את שמות האיסורים, ולא את מנין החטאות שבאיסורים.
 2 הגמרא מתרצת את הקושיא, ומעמידה את הראיה מבתו מאנוסתו:
 3 כיצד ניתן לומר ששנה התנא את אותם איסורים הכתובים בתורה
 4 בפירושו, ולא שנה את אותם הנלמדים בדרשה, וְהֵאִיבָא (בת אשתו)
 5 (וכת (בתה) [בתו], וכת בנה, דכתבינא ולא קתני – שהן כתובות
 6 בפירושו בתורה, שנאמר 'עֲרֹת אִשָּׁה וּבִתָּהּ לֹא תִגְדֹּל אֵת בֵּית בְּנֵהּ
 7 וְאֵת בֵּית בָּתְּלָהּ לֹא תִקַּח לְגִלּוֹת עֲרֹתָהּ שָׂרָה הִנֵּה זִמָּה הוּא' (ויקרא יח
 8 יז), ומכל מקום לא שנאן התנא, אֵלָּא ודאי הטעם הוא כיון ששם
 9 אִשָּׁה וּבִתָּה קִתְּנִי – שנה התנא את שם האיסור של אשה ובתה,
 10 ובכלל זה בת אשתו, ובת בתו, ובת בנה, שכל אלו נאסרו בכלל
 11 'אשה ובתה', וְהָכֵא נָמִי – אף כאן, שם שְׂפָת וְשֵׁם עֲבוּדָת בּוֹכְבִים
 12 קִתְּנִי, ואף ששייך בהם חיוב כמה חטאות, אם היתה השגגה
 13 במלאכות שבת או במיני העבודות לעבודה זרה.
 14 ממשיכה הגמרא להקשות על סברא זו, שנקט התנא את שמות
 15 האיסורים בכללות, אף שיש בהם כמה חטאות: רַב אֶהָא בְּרִיה דְּרַב
 16 אִיקָא, רְמִי דִּילֵיהּ אֲדִילָּיה – הקשה סתירה בדברי רב ביבי בר אבי
 17 עצמו, מִי אִמְר רַב בִּיבִי בְּרִי אֲפִי הֵכִי – וכי יתכן שכן אמר רב ביבי
 18 בר אבי, ש'שם שפּת' קִתְּנִי ו'שם עֲבוּדָת בּוֹכְבִים' קִתְּנִי, אף אם יש
 19 בעבירה אחת כמה חטאות. וְהֵאִיתְמַר – והרי שנינו דין זה, הַמְעַלָּה
 20 אִכְרִי פְּנִים פְּחוּזִין – המקריב מחוץ לעזרה אברי קרבן שנשחט
 21 בעזרה, הֵיבִי כֶּרֶת, אִכְרִי חוּץ פְּחוּזִין – וכן המקריב בחוץ אברים של
 22 קרבן שנשחט מחוץ לעזרה שלא כדין, הֵיבִי כֶּרֶת. וְקָשִׁיא לֵיהּ –
 23 והוקשה לו לרב ביבי בְּרִי אֲפִי, אִי הֵכִי – אם כך, שיש בשני אופנים
 24 אלו חיוב כרת, הֵאִי דִתְנִין במשנתנו (ב) 'שְׁלִשִׁים וְשֵׁשׁ פְּרִיטוֹת
 25 בְּתוֹרָה', הִלְתִּין וְשִׁבְעָ נִיבָהוּ – הרי שלשים ושבע הם, דִּאִיבָא –
 26 שהרי יש שני אופנים לחיוב בהעלאת קרבן בחוץ, הַמְעַלָּה אברי
 27 פנים בחוץ ו'הַמְעַלָּה אברי חוץ בחוץ'. ואם נאמר שרב ביבי עצמו
 28 אמר כאן שנקטה המשנה את שם עיקר העבירה אף שיש בה כמה
 29 חיובי חטאות, מֵאִי קָשִׁיא לֵיהּ – מה הוקשה לו על העלאת קרבנות
 30 בחוץ, נִישְׁנִי – היה לו לתרץ ששם הַמְעַלָּה' קִתְּנִי, ואף שיש באיסור
 31 זה שתי אפשרויות של חיובי כרת, בהקרב אברי פנים בחוץ והקרב
 32 אברי חוץ בחוץ, אין בכך קושיא על המנין של משנתנו.
 33 מתרצת הגמרא: מִי רְמִי – וכי אפשר לדמות את איסורי שבת
 34 ועבודת כוכבים לאיסור העלאת קרבנות בחוץ, והרי שְׂפָת וְעֲבוּדָת
 35 בּוֹכְבִים, הִנְנָא יְתוּזִין אֲפִיבִיחוּזִין – שנה התנא את דיניהם במקום
 36 הראוי להם, במסכת שבת (עג) ובמסכת סנהדרין (סג), וְגַבִּי פְּרִיטוֹת
 37 דִּאִירָא – ומה שנאם במשנתנו בכלל מנין הכריתות שבתורה, אין
 38 זה אלא בדרך אגב, משום שמנה את שאר חיובי הכריתות שבתורה,
 39 ולכן מִשְׁנִי – תירץ רב ביבי ששם שְׂפָת' קִתְּנִי ו'שם עֲבוּדָת בּוֹכְבִים'
 40 קִתְּנִי. אבל גַּבִּי הַמְעַלָּה – הקרבת קדשים בחוץ, מִי הִנְנָא יְתוּזִין
 41 בִּיבִיחוּזִין – וכי שנה אותם התנא במקומם, דִּשְׁנִי הֵכִי – שנוכל לתרץ
 42 כך, והרי לא שנה התנא דינים אלו בשום משנה, ולכן תמה רב ביבי
 43 מדוע לא מנה התנא שלשים ושבע כריתות, להשמיענו שיש בזה שני
 44 אופני חיוב, ולא היה לו לכוללם באיסור אחד.
 45 הגמרא מבררת האם יש חילוק חטאות על שני מעשים שיש בהם לאו
 46 אחד ושני חיובי כריתות: בְּעָא מִינֵיהּ רַבִּי יְרֵמְיָה מְרַבִּי זִירָא – שאל
 47 רבי ירמיה את רבי זירא שאלה זו, שְׁתֵּי פְּרִיטוֹת וְלֹא אֶחָד מֵהוּ,
 48 אדם שעשה בהעלם אחד שתי עבירות שנאמר על כל אחד מהם
 49 עונש כרת בפני עצמו, אך לא נאמר בהם אלא 'לא תעשה' אחד,
 50 האם הוא חיוב שתי חטאות, כמנין הכריתות, או חטאת אחת, כאיסור
 51 ה'לא תעשה'.
 52 מבררת הגמרא באיזה אופן שייך ספק זה: אִמְר לֵיהּ רַבִּי זִירָא לְרַבִּי
 53 ירמיה בדרך שאלה, שוֹחֵט וְהֵעֵלָה קְאָמְרָת – האם כוונתך לאדם
 54 השוחט ומעלה קדשים בחוץ, שנאמר בזה לאו אחד, 'הַשְּׂמֵר לָךְ פֶּן
 55 תֵּעַלָה לְעִלְתִּיךָ בְּכָל מְקוֹם אֲשֶׁר תִּרְאֶה' (דברים יב, א), אך נאמר בזה שני
 56 חיובי כריתות, שנאמר לגבי שחיטה (ויקרא יז ג) 'אִישׁ אִישׁ מִבֵּית
 57 יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִשְׁחַט שׂוֹר אוֹ כֶּשֶׂב אוֹ עֵז וְגו' וְאֵל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא
 58 הֵבִיאוּ לְהִקְרִיב קָרְבָן לָהּ' וְגו' וְנִכְרַת הָאִישׁ הַהוּא מִקְרַב עַמּוֹ, ונאמר

1 מתרצת הגמרא: אֵלָּא, לדברי רבא יש לומר שמשנתנו עוסקת
 2 בְּאִמְר מוֹתֵר – באדם הסובר שמותר לעבוד עבודה זרה ואין בכך
 3 כל איסור, והרי הוא שוגג גם בעבודה זרה עצמה וגם בעבודותיה.
 4 ומוכיחה הגמרא שאף בזה סובר רבא שחייב חטאת, דְּעַד כָּאֵן לֹא
 5 קָבְעִי מִינֵיהּ – שהרי כל מה ששאל רַבָּא מְרַב נְחֵמָן בענין דומה לזה,
 6 אינו אֵלָּא באדם שאינו יודע שיש איסור שבת ולא איסור מלאכות,
 7 ועשה שתי מלאכות בהעלם אחד, אִי חֲדָא מְחִיב אִי תְרֵי מְחִיב
 8 – האם חייב חטאת אחת, או שתי חטאות כמנין המלאכות שעשה,
 9 אֲבָל מִיפְטֵר לְנַמְרִי לֹא בְּעָא מִינֵיהּ – אך לא היה לרבא צד בשאלתו
 10 שמה הוא פטור לגמרי, ואף כאן, שגגת עבודה זרה המוזכרת
 11 במשנתנו היינו באומר מותר, שאינו יודע כלל שיש איסור לעבוד
 12 עבודה זרה, שחייב קרבן אחד.
 13 הגמרא מביאה תירוץ נוסף, כיצד יתכן שיהיה חיוב חטאת אחד על
 14 שגגת עבודת כוכבים וזדון עבודות: רַב פָּפָא אָמַר, מִשְׁפַּחַת לֵה –
 15 ניתן למצוא אופן זה, בְּתִינּוֹק שֶׁנִּשְׁכַּח לְבִין הַעוֹבְדֵי בּוֹכְבִים, וגדל
 16 ביניהם, דָּאף לאחר שגדל יָדַע רַב דִּאִסְרָא עֲבוּדָת בּוֹכְבִים – שיש
 17 איסור בעבודת כוכבים, והאיסור הוא בארבעת העבודות של זיבוח
 18 הקטרה ניסוך והשתחוואה, וְהִנֵּי עֲבוּדָת בּוֹכְבִים לֹא יָדַע דִּאִסְרִין –
 19 ולא ידע שאותם עבודות כוכבים שהוא עובד הם בכלל האיסור,
 20 נמצא שהזיד בעבודות ושגג בעבודה זרה, וממילא חייב רק חטאת
 21 אחת.
 22 תירוץ נוסף: וְאִי בְּעִית אִימָא – ואם תרצה תתיר, דִּאֲפִילוּ תִימָא
 23 בְּגִדוֹל – יכול אתה לומר שמשנתנו עוסקת גם באדם גדול, וּבְגוֹז
 24 דְּקָא מְעִי בְּהִרְזִין קְרָא – ובאופן שטעה בהבנת הפסוק, שנאמר לֹא
 25 תַעֲשׂוּן אֹתִי אֱלֹהֵי כֶסֶף וְאֱלֹהֵי זָהָב וְגו' לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם' (שמות כ ב),
 26 וְכַבֵּר אוֹתוֹ אִדָּם, דְּכִי אִסְרָא הִשְׁתַּחֲוָא – מה שאסרה התורה
 27 להשתחוות לעבודה זרה, היינו רק לְעֲבוּדָה זְרָה דְּכֶסֶף וְזָהָב, אֲבָל
 28 דְּמִנֵּי אַחֲרִינֵי – אבל עבודה זרה העשויה ממינים אחרים, כגון עץ,
 29 שְׂרָא – מותר להשתחוות לה, דְּהִינּוּ שְׁנַגְת עֲבוּדָת בּוֹכְבִים וְזוֹזוֹן
 30 עֲבוּדוֹת, שהרי ידע שעבודות אלו אסורות, אך לא ידע שהאיסור
 31 הוא גם בעבודה זרה ממין זה, וחייב רק חטאת אחת.
 32 עד כאן הביאה הגמרא ביאורים לכך שמשנתנו עוסקת בשגגת שבת
 33 וזדון מלאכות, ולכן מנתה את כל המלאכות האסורות בשבת כחיוב
 34 קרבן אחד, וכן בעבודת כוכבים מדובר בשגגת עבודת כוכבים וזדון
 35 מלאכות. עתה מבארת הגמרא את המשנה באופן אחר: רַב אֶהָא
 36 בְּרִיה (בנו) דְּרַב אִיקָא, מְשַׁמֵּיהּ (משמו) דְּרַב בִּיבִי אָמַר, באמת
 37 משנתנו עוסקת אף בזדון שבת ושגגת מלאכות, שבאופן זה חייב על
 38 כל מלאכה ומלאכה קרבן בפני עצמו, והִתְנָא של משנתנו, שם איסור
 39 של שְׂפָת וְשֵׁם איסור של עֲבוּדָת בּוֹכְבִים קִתְּנִי, כלומר, לא מנה
 40 התנא אלא את שמות העבירות שיש בהם חיוב כרת במזיד, שהם
 41 שלשים ושש, ואף שבשבת עבודת כוכבים יתכן שיתחייב חטאת
 42 רבות, כגון אם הויד שבשבת ושגג במלאכות, שחייב על כל מלאכה
 43 ומלאכה. וכן אם הויד בעבודת כוכבים ושגג בעבודות, שחייב על כל
 44 אחת ואחת.
 45 ומוכיח רב אחא בריה דרב איקא את דבריו: מִמָּא – מה הראיה
 46 לדבר זה, שמנה התנא את שמות ועיקרי האיסורים אף אם שייך בהם
 47 יותר מחיוב חטאת אחד, מְדַקְתִּינִי במשנה בכלל חיובי כרת 'הָכָא עַל
 48 אִשָּׁה וּבִתָּה, וְעַל אִשֵּׁת אִישׁ' וכו', והיינו כל חיובי כריתות שבפרשת
 49 עריות, וְלִכְאוּרֵה קֵשֶׁה, הֵאִי יֵשׁ אֵת בִּתּוֹ מֵאֲנוּקְתּוֹ, דְּלֹא קִתְּנִי לֵה –
 50 שלא שנאה התנא במשנתנו, אף שיש בה חיוב כרת, והיינו משום
 51 שהיא כלולה בתנא 'ביתו' האמורה במשנה. ומוכח שלא מנה התנא את
 52 כל האפשרויות להתחייב בקרבן הכלולות בכל עבירה, אלא מנה רק
 53 את שמות העבירות המחייבות כרת.
 54 מקשה הגמרא על ראייה זו: אִמְרִי – אמרו בני הישיבה שאין זו ראייה,
 55 כיון שאפשר שרק את אותם עבירות דְּכִתְּבִין – הכתובות בפירושו
 56 בתורה, קִתְּנִי – שנה התנא במשנתנו, אבל אותם דְּלֹא פְּתִיבִין
 57 בפירושו, לֹא קִתְּנִי, וכיון שבתו מאנוסתו אינה כתובה בפירושו, אלא
 58 נלמדת בגזירה שוה, לא שנאה התנא. ואין להוכיח מכאן שמנה

1 לגבי העלאה (שם פ' ח-ט) 'אישי איש מבית ישראל ומן הגר אשר יגור
 2 בתוכם אשר יעלה עולה או זבת, ואף פתח אהל מועד לא יביאנו
 3 לעשות אתו לה' ונכרת האיש ההוא מעמיו'. הרי בזה לא שייך
 4 להסתפק כלל, דהיינו - עבירות אלו, של שוחט ומעלה, שני לאוין
 5 ניהו - יש בהם שתי אזהרות של לא תעשה, ופשוט הוא שחייב
 6 עליהן שתי חטאות.
 7 וביאר רבי זירא את דבריו: **אי למאן דנמר** - אם כפי דעת הסובר
 8 שלומדים את הלאו של שחיטה **מגורה שוה**, ש**נאמר כאן** - לענין
 9 שחיטה, לשון **הבאה**, שנאמר (שם פ' ט) **ואף פתח אהל מועד לא יביאנו**
 10 **להקריב קרבן לה'**, ו**נאמר להלן**, לגבי העלאה, לשון **הבאה**,
 11 שנאמר (שם פ' ט) **ואף פתח אהל מועד לא יביאנו לעשות אתו לה'**,
 12 **מה להלן**, לגבי העלאה, **לא ענש** הכתוב בכרת **אלא אם בן הזוהר**,
 13 כמבואר לעיל שיש בו איסור לא תעשה, **אף כאן**, לגבי שחיטה, **לא**
 14 **ענש** **אלא אם בן הזוהר**, ויש בזה איסור לא תעשה. וכן **למאן**
 15 **דמיתני לה בהיקוש** - לדעת הלומד זאת בהיקוש, כך הוא הלימוד,
 16 **אמר קרא** (דברים יב יד) **שם תעלה עלתיה ושם תעשה כל אשר אנכי**
 17 **מצוה**, ולשון **תעלה** היינו העלאה, ו**תעשה** היינו שחיטה, נמצא
 18 שפסוק זה מקיש **שחיטה להעלאה**, **מה תעלה הנעשית בחוץ לא**
 19 **ענש אלא אם בן הזוהר**, **אף שחיטה בחוץ לא ענש** הכתוב בכרת
 20 **אלא אם בן הזוהר**. וכיון שלדברי הכל יש בהם שני לאוין, ודאי
 21 שהעושה את שניהם בהעלם אחד, חייב שתי חטאות, ובהו אין מקום
 22 להסתפק כלל.
 23 המשך רבי זירא ואמר לו: **דלמא שתי מיתות ולא אחד קאמרת**
 24 - שכל כוונתך היתה להסתפק בדין העושה שתי עבירות שנאמר
 25 בכל אחד מהם עונש מיתה על צעמו, אך נאמר בהם לא תעשה
 26 אחד, האם העושה אותם בשוגג בהעלם אחד חייב שתי חטאות או
 27 חטאת אחת. ו**מה היא** - באילו שתי עבירות מצאנו שנאמר כן, **באוב**
 28 **וידעוני**, 'אוב' היינו מין כישוף שעושה בעצם של המת, שמקיש
 29 בזרועותיו ומעלה את המת בבית השחי שלו, וידעוני היינו שמכניס
 30 לפיו עצם חיה ששמה ידוע, ואותה עצם מדברת מאליה, ונאמר
 31 לאו אחד לשניהם בפסוק (דברים יח-טא) **לא ימצא כף וגו' ושאל אוב**
 32 **וידעני**, אך נאמר בהם שני חיובי מיתה, שנאמר (ויקרא כו) **ואיש או**
 33 **אשה פי יהיה בהם אוב או ידעני מות יומתו באבן ורגמו אתם דמיהם**
 34 **בם**, ותיבת 'או' הכתובה ביניהם מחלקת ומחשיבה כאילו נאמר חיוב
 35 מיתה על כל אחד בלאו בפני עצמו, ובהו יש מקום להסתפק, האם כיון
 36 ששניהם נאמר אחד אחד, העובר על שניהם בהעלם אחד חייב
 37 חטאת אחת, או שכיון שחילקה התורה את עונשם וכתבה חיוב מיתה
 38 בכל אחד מהם, אף העובר עבירות אלו בשוגג בהעלם אחד חייב
 39 שתי חטאות.
 40 הגמרא פושטת את הספק: **אמר ליה רבי זירא, דהא פלוגתא** - שהרי
 41 דבר זה יש ללמוד ממחלוקתם **דרבי יוחנן וריש לקיש**, ששניהם
 42 סוברים שאינו חייב אלא חטאת אחת. ומבאר רבי זירא במה נחלקו:
 43 **דתנו לנבי (סנהדרין)** - ששנו רבי יוחנן וריש לקיש במשנה
 44 בסנהדרין (סוה), חייבי מיתה **[הנסקלין]** **בעל אוב וידעוני, וקשיא לן**
 45 **והוקשה לנו, ומאי שנא שני סקילות** - מדוע לגבי הנסקלים, והיינו
 46 העוברים עבירות אלו במיד ובהתראה, **תני** - שנה התנא את
 47 ה**ידעוני** בפני עצמו, מלבד בעל אוב, ואילו במשנתנו (ג) **נבי חייבי**
 48 **כריתות, לא תני** - לא שנה התנא את ה**ידעוני** בפירוש ובפני עצמו,
 49 אלא כתב רק 'בעל אוב'. ועל שאלה זו **אמר רבי יוחנן תירוץ זה**,
 50 שלגבי כריתות לא חילקם התנא, ה**ואיל ושניהם פלאו אחד נאמר**,
 51 ואין חייבים על שניהם אלא קרבן אחד, אם עשאם בהעלם אחד,
 52 ואילו לגבי הנסקלין חילקם התנא, כמו שהתורה חילקה אותם לשני
 53 חיובי מיתה.
 54 לפני שתביא הגמרא את דברי ריש לקיש, מבררת הגמרא את דברי
 55 רבי יוחנן. שואלת הגמרא: ומדוע נקט התנא במשנתנו דווקא בעל
 56 אוב, ו**נימא** - היה לו לומר **ידעוני, ולא נימא בעל אוב**. משיבה
 57 הגמרא: **קכבר התנא שראוי לנקוט במשנה בעל אוב, ה**ואיל ופתח****
 58 **הכתוב כבעל אוב**, שנאמר (ויקרא כו) **ואיש או אשה פי יהיה בהם**
 59 **אוב או ידעני מות יומתו באבן ורגמו אתם דמיהם בם**, וכיון שהקדים

60 הכתוב בעל אוב לידעוני, אף התנא במשנה נקט בעל אוב ולא
 61 ידעוני.
 62 מביאה הגמרא את ביאורו של ריש לקיש: **וריש לקיש אמר**, הטעם
 63 שבמשנתנו לא נקט התנא את חיוב הכרת של ידעוני, הוא ה**ואיל**
 64 **ואין בו מעשה**, וממילא אין בו חיוב קרבן, שלא כבעל אוב שיש בו
 65 מעשה, שמקיש בזרועותיו ומדבר משחיו. ועל כל פנים בין לרבי יוחנן
 66 ובין לריש לקיש, העובר על אוב וידעוני בהעלם אחד אינו חייב אלא
 67 אחת, לרבי יוחנן כיון ששניהם נאמרו בלאו אחד, ולריש לקיש כיון
 68 שאין חיוב קרבן כלל בידעוני אלא רק בבעל אוב.
 69 הגמרא מבררת עתה במה נחלקו רבי יוחנן וריש לקיש: **וריש לקיש**,
 70 האומר שהטעם שלא הובאו שניהם במשנה הוא משום שידעוני
 71 פטור מקרבן מחמת שאין בו מעשה, **מאי מעשה** - מה טעמו שלא
 72 **אמר כרבי יוחנן**, שהטעם הוא משום שנאמר שניהם בלא תעשה'
 73 אחד. מבארת הגמרא: **אמר רב פפא**, טעמו של ריש לקיש הוא כיון
 74 **דהא תלוקין הן במיתות** - שהרי כתבה התורה חיוב מיתה לכל אחד
 75 מהם בפני עצמו, וכיון שכך היה ראוי לחייבם בשתי חטאות, אף שלא
 76 נאמר בהם אלא לאו אחד, וממילא היה על התנא של משנתנו
 77 למנות את שניהם, לולי הטעם שבידעוני אין כלל חיוב חטאת, משום
 78 שהוא לאו שאין בו מעשה.
 79 מבארת הגמרא את דעתו של רבי יוחנן: **ורבי יוחנן אמר לה**, שאין
 80 כלל זה נכון, כיון שרק **תלוקה דלאו** - מה שנאמר לאו בכל אחד
 81 בפני עצמו **הוי תלוקה**, לחייב שתי חטאות, אבל **תלוקה דמיתות לא**
 82 **הויא תלוקה**, שהרי לא שייך להורגו פעמיים, ולכן אין ללמוד
 83 מחלוקת המיתות שזה חלוקים אף לענין קרבן, ולכן באוב וידעוני
 84 שלא חילקה אותם התורה לשני לאוין, אין בהם אלא חיוב חטאת
 85 אחד, ואף שחילקה ביניהם התורה לענין חיוב המיתה. ומשום כך
 86 שנה התנא רק בעל אוב, ולא ידעוני.
 87 הגמרא מבארת מדוע רבי יוחנן לא ביאר כריש לקיש. מבררת
 88 הגמרא: **ורבי יוחנן**, האומר שהטעם שלא שנה התנא את הידעוני
 89 במשנתנו הוא משום ששניהם נאמרו בלאו אחד, **מאי מעשה לא**
 90 **אמר כרבי לקיש**, שידעוני פטור מקרבן מחמת שהוא לאו שאין בו
 91 מעשה. מבארת הגמרא: **קכבר רבי יוחנן, מאן תנא** - מי הוא התנא
 92 ששנה את משנתנו לענין חייבי כריתות, **רבי עקיבא היא, דאמר**,
 93 **לא בעינן מעשה** - אין צורך בעשיית מעשה כדי להתחייב קרבן,
 94 ומביאים קרבן אף על לאו שאין בו מעשה.
 95 מבארת הגמרא את דעת ריש לקיש: **וריש לקיש יאמר לה**, אמנם
 96 משנתנו כרבי עקיבא היא, ו**נהי דרבי עקיבא לא בעי מעשה דבה**,
 97 **מעשה זוטא בעי** - ואף שרבי עקיבא אינו מצריך מעשה גדול כדי
 98 לחייב קרבן, מכל מקום מעשה קטן הוא מצריך, ובידעוני כיון שאין
 99 בו מעשה כלל, אף רבי עקיבא מודה שאין בו חיוב קרבן.
 100 מקשה הגמרא: לדעת ריש לקיש, שאף רבי עקיבא מצריך מעשה
 101 קטן, **בעל אוב**, ששנאו התנא בכלל חיובי כריתות שמביאים בשוגג
 102 קרבן, **מאי מעשה אית ביה** - איזה מעשה קטן יש בו, שמחמת כן
 103 הוא חייב קרבן. מתרצת הגמרא, **הקשית** - הכאת זרועותיו זו בזו, **הוי**
 104 **הרי זה מעשה**.
 105 במשיכה הגמרא ומקשה: **מגדה האמור במשנה**, והיינו מברך את
 106 השם, שהוא חיוב כרת במזיד וקרבן בשוגג, **מאי מעשה אית ביה** -
 107 איזה מעשה הוא עושה, והרי הוא רק מדבר. מתרצת הגמרא: **עקימת**
 108 **שפתיו בשעת דיבורו הוי מעשה**.
 109 הגמרא מקשה עתה מברייתא על דברי ריש לקיש, אך מקדימה לומר
 110 כיצד הבנו עתה את דברי ריש לקיש, שמחמת כן הקשינו עליו קושיא
 111 זו. ואמרת הגמרא: **קא סלקא דעתך** - סבר עתה המקשו, שמה
 112 שאמר ריש לקיש שה**קשית זרועותיו של בעל אוב הוי מעשה זוטא**,
 113 היינו **אפילו דרפני** הסוברים במשנה (ג) שמגדף פטור מקרבן כיון
 114 שעקימת שפתיו דיבורו אינה נחשבת מעשה, מכל מקום הם סוברים
 115 שהקשת זרועותיו נחשבת מעשה המחייב קרבן, ולכן לא נחלקו
 116 חכמים ומשנתנו אלא על מגדף, ולא על מה ששנה התנא בעל אוב
 117 בכלל חיובי כריתות שחייבים קרבן על שגגתם. ומקשה הגמרא:
 118 **מיתבי, שנינו בברייתא, בעבודת פוכבים אינו חייב קרבן אלא על**

ביאור בדרך אפשר

1 ברור הלבושים החיצוניים,
 2 ובלשון הידוע⁶⁸ מכ"ק 1
 3 מודי וחקמי אדמו"ר, 2
 4 צופוץ די קנעפלאך כו', 3
 5 לצחצח את הכפתורים (של
 6 הבגדים החיצוניים) הנה יהי' 5
 7 רצון שיהיה הסיוסם 6
 8 והשלמת הבירור בקרוב 6
 9 ממש, בגאולה האמתית 7

השלמת ברור הלבושים, ובלשון הידוע⁶⁸ מכ"ק מורי
 וחקמי אדמו"ר, צופוץ די קנעפלאך כו', הנה יהי' רצון
 שיהיה הסיוסם בקרוב ממש, בגאולה האמתית והשלמה
 על-ידי משיח צדקנו, יבוא ויגאלנו ויוליכנו קוממיות
 לארצנו, ונלך בכנינו ובכנותינו ובנערנו ובזקננו
 לארצנו הקדושה, בכיאת משיח צדקנו במהרה בימינו
 ממש.

ביאור בדרך אפשר

1 והשלמה על-ידי משיח
 2 צדקנו, יבוא ויגאלנו
 3 ויוליכנו קוממיות
 4 לארצנו, ונלך בכנינו
 5 ובכנותינו ובנערנו
 6 ובזקננו לארצנו
 7 הקדושה, בכיאת משיח
 8 צדקנו במהרה בימינו
 9 ממש.

110 ואילך. (68) ראה שיחת שמח"ת תרפ"ט. וראה לקו"ש חכ"ב ע' 79.

המשך מעמ' קמט

1 דבר שיש בו מעשה, כגון שויבה לעבודה זרה, וכן אם קיטר, וניקר,
 2 והשתנותה. וקשיא לן - והוקשה לבני השיבה, הרי השתנותה לית
 3 ו-אין בה מעשה, ומדוע חייב עליה קרבן. ואמר ריש לקיש בתירוץ
 4 קושיא זו, הא מני - כדעת מי שנייה הברייתא, כרבי עקיבא היא,
 5 דאמר, לא בעינן - אין צורך בעשיית מעשה כדי להתחייב בקרבן,
 6 ולכן המשתחאה לעבודה זרה חייב קרבן. ורבי יוחנן אמר, אפילו
 7 הימא רבנן - יכול אתה לומר שהברייתא סוברת אף חכמים, שאין
 8 חייבים על לאו שאין בו מעשה, ומכל מקום כפיפת קומתו הוי -
 9 נחשבת היא למעשה. ומדייקת הגמרא: מפלל - משמע ממה שלא
 10 פירש שיש לקיש כרבי יוחנן, דכבידא ליה לריש לקיש אליבא דרבנן
 11 - שריש לקיש סובר בדעת חכמים החולקים על רבי עקיבא, שכפיפת
 12 קומתו לרבנן לא הוי מעשה, ולכן אינם יכולים לסבור שיש חיוב על
 13 השתחואה לעבודה זרה, ואילו תקשת ורועותיו לרבנן הוי מעשה,
 14 בתמיחה, והרי לא מסתבר לחלק ביניהם.
 15 ממשיכה הגמרא את קושייתה: ואלא - אם תרצה לומר, דכי קאמר
 16 - מה שאמר ריש לקיש שתקשת ורועותיו של בעל אוב הוי מעשה
 17 זוטא, היינו אליבא דרבי עקיבא, והוא הסובר במשנתנו שבעל אוב
 18 חייב קרבן, אכל לרבנן הסוברים שאין חייבים על לאו שאין בו
 19 מעשה, אף הקשת ורועותיו לא הוי מעשה. אי הכי - אם כן קשה,
 20 אמאי תני - מדוע שנה התנא במשנה שלדעת חכמים יצא מגדף
 21 שאין בו מעשה, ניתני - היה לתנא לומר יצא מגדף ובעל אוב,
 22 שהרי אף בבעל אוב סוברים חכמים שאין חיוב קרבן כיון שאין בו
 23 מעשה.
 24 מתרצת הגמרא: באמת ריש לקיש אמר את דבריו בדעת רבי עקיבא,
 25 ואילו לחכמים אף הקשת ורועותיו אינה נחשבת מעשה, ומכל מקום
 26 לא כתבה כן המשנה בפירושו, משום דחדא מתרתיה קתני - נקט
 27 התנא עבירה אחת מתוך אותן שתים שאין חייבים עליהן קרבן,
 28 מחמת שאין בהן מעשה, והיינו מגדף, והוא הדין לבעל אוב.
 29 ממשיכה הגמרא ומקשה: מדוע נקט התנא בשיטת חכמים החולקים,
 30 דוקא את המגדף, וליהני - ומדוע לא שנה את דינו של בעל אוב,
 31 שחכמים פוטרם בו מחמת שאין בו מעשה, ולא ליהני מגדף.
 32 מתרצת הגמרא: מגדף איצטריך ליה - הוצרך התנא להשמיענו את
 33 דעת חכמים לגבי מגדף, כיון שלא היינו יודעים זאת אם היה התנא
 34 מביא את דעת חכמים רק לענין בעל אוב, דסלקא דעתך אמינא -
 35 היית סבור לומר, הואיל וקתיב ברת דיליה במקום קרבן - כיון
 36 שכתבה התורה את חיוב הכרת של מגדף בתוך פרשת קרבן של
 37 עובד עבודה זרה בשוגג, אימא מודה ליה לרבי עקיבא - אפשר
 38 לומר שחכמים מודים שיש בו חיוב קרבן, אף שאין בו מעשה, ומחמת
 39 כן כתבה התורה את דינו בפרשת קרבן, קא משמע לן דלא - לכך
 40 השמייע לנו התנא במשנה שאין הדבר כן, אלא אף במגדף סוברים
 41 חכמים שפטור מקרבן, הואיל ואין בו מעשה, והוא הדין שהם פוטרם
 42 את בעל אוב מחמת שהקשת ורועותיו אינה נחשבת מעשה.

43 הגמרא מביאה ביאור אחר, מדוע לא נחלקו חכמים על בעל אוב
 44 שנשנה במשנתנו, לומר שאין חייבים עליו קרבן: עולא אמר, בעל
 45 אוב דקתני במשנתנו, מדובר בו במקפח לשד - מקטיר קטורת לשר
 46 השדים, ובדבר זה יש מעשה ממש, ולכן אף חכמים מודים שחייב
 47 עליו קרבן.
 48 רבא דוחה ביאור זה במשנה: מתקיף לה - הקשה רבא, אם כן,
 49 ש'בעל אוב' היינו מקטיר לשד ודהבינה הגמרא שהוא מתכוין לעובדו
 50 בקטורת זו, היינו - זהו עובד עבודת כוכבים, שכבר נשנה
 51 במשנתנו.
 52 רבא מבאר באופן אחר את 'בעל אוב' שנשנה במשנתנו: אלא אמר
 53 רבא, בעל אוב המוזכר במשנתנו היינו מקפח לשד, שאינו מקטר לו
 54 לשם אלוה, אלא עושה כן על מנת לתברו - שיתחבר אליו כדי
 55 לסייעו בכשפיו, שבוה אינו נחשב לעובד עבודה זרה, וכיון שיש בזה
 56 מעשה, מודים חכמים שיש בו חיוב קרבן.
 57 מקשה הגמרא: אמר ליה אביי, אם כן ש'בעל אוב' האמור במשנה
 58 היינו מקטר לשד, הרי היינו - זהו הובר הקר האמור בתורה, שאינו
 59 חייב מיתה ולא כרת, אלא עובר בלא תעשה בלבד, ואילו במשנתנו
 60 מנה התנא רק את אלו שיש בהם חיוב כרת. מתרצת הגמרא: אמר
 61 ליה רבא, התורה אמרה שהובר הקר כגון זה, שמקטיר לשד, דינו
 62 כמקדחה, ועל אופן זה שנה התנא במשנתנו שאם עשה כן במזיד
 63 וללא התראה חייב כרת, ואם עשה כן בשוגג חייב קרבן. ולא חלקו
 64 על כך חכמים כיון שיש בו מעשה.
 65 הקשה לו אביי: ואלא הובר הקר דכלא, הדין הוא - ואיזה הוא
 66 חובר חסר שאינו בסקילה, אלא רק בלאו. תירץ לו רבא: אמר ליה,
 67 זהו פרתניא בברייתא, נאמר בתורה (דברים י) 'והובר הקר', ובכלל
 68 איסור זה אחר חובר גדול ואחד חובר קטן - בין אם קיבץ חיות
 69 גדולות על ידי לחשים וכשפים, ובין אם קיבץ חיות קטנות, ואפילו
 70 חובר לנחשים ועקרבים, שהם בעלי חיים קטנים, תיב מלקות,
 71 ובאופנים אלו אין באיסור זה אלא לאו.
 72 אגב דברים אלו, מביאה הגמרא מימרא בענין זה: אמר אביי, האי
 73 מאן דבעי למיצמד זיבורא ועקרבא - מי שרוצה לחבר צרעה
 74 ועקרב, אף שאינם בעלי חיים חשובים, שהרי הוא בכלל 'חובר
 75 חבר' שאסרה תורה. ואמנם אי קאתו ברתיה - אם הם באים אחריו
 76 להזיקו, שרי - מותר לעשות כן, כיון שאינו מתכוין לחברו, אלא
 77 רוצה רק שלא יזיקוהו.
 78 הגמרא חוזרת עתה לדון בשיטת רבי יוחנן, שהברייתא המחייבת
 79 קרבן על השתחואה לעבודת כוכבים יכולה לסבור כחכמים,
 80 הפוטרם מקרבן בלאו שאין בו מעשה, כיון שכפיפת קומתו
 81 בהשתחואה נחשבת כמעשה. מקשה הגמרא: לרבי יוחנן, דאמר
 82 שכפיפת קומתו הוי מעשה, ולכן גם לדעת חכמים חייב על כך
 83 קרבן עקימת